

1. W niektórych placówkach dzieci przedszkolne korzystające z zajęć w języku mniejszości na podstawie wniosków rodziców są niestety obciążane dodatkowymi zajęciami, gdyż dyrektorzy tych placówek - świadomie bądź nieświadomie - organizują zajęcia służące podtrzymywaniu tożsamości językowej dziecka nie w ramach podstawy programowej wychowania przedszkolnego, ale w godzinach dodatkowych po 13.00, co jest niezgodne z interpretacją MEN z dnia 16.10.2008 r.

Organizowanie nauki języka mniejszości narodowej, języka mniejszości etnicznej oraz języka regionalnego regulują przepisy rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 listopada 2007 r. w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym (Dz. U. Nr 214, poz. 1579, z późn. zm.).

Warunkiem organizowania zajęć przedszkolnych prowadzonych w języku mniejszości narodowej, mniejszości etnicznej lub w języku regionalnym jest - podobnie jak w przypadku nauczania szkolnego - złożenie przez rodziców, na zasadzie dobrowolności, odpowiedniego wniosku do dyrektora przedszkola (§ 2 przywołanego rozporządzenia).

W zależności od liczby zgłoszeń, zajęcia w języku mniejszości mogą być organizowane w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych lub zespołach międzyprzedszkolnych. Do utworzenia oddziału przedszkolnego wymagane jest zgłoszenie co najmniej 7 dzieci.

Podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej (etnicznej) i kulturowej dzieci należących do mniejszości dokonuje się w trakcie realizacji programu wychowania przedszkolnego uwzględniającego podstawę programową wychowania przedszkolnego, bez wprowadzania dodatkowych zajęć, a jedynie **przez** prowadzenie nauczania i wychowania w dwóch językach. Proporcje między czasem nauczania i wychowania prowadzonego w języku mniejszości i w języku polskim zależą od wyboru modelu organizacyjnego (§ 3 rozporządzenia).

Możliwe jest:

1. zorganizowanie nauczania i wychowania przedszkolnego w języku mniejszości - wówczas dla dzieci spełniających obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych należy część zajęć w wymiarze 4 godzin (zegarowych) tygodniowo prowadzić w języku polskim,

2. prowadzenie nauczania i wychowania przedszkolnego w dwóch językach - w języku polskim i języku mniejszości lub języku regionalnym (w równych proporcjach czasowych) oraz
3. prowadzenie nauczania i wychowania przedszkolnego w języku polskim, przy czym część zajęć w wymiarze 4 godzin (zegarowych) tygodniowo prowadzona jest w języku mniejszości lub regionalnym.

Ze względów organizacyjnych wskazane jest, aby nauczanie i wychowanie przedszkolne w grupie dzieci, dla których przedszkole podejmuje zadanie podtrzymywania poczucia tożsamości narodowej (etnicznej) i językowej, były prowadzone przez nauczyciela dwujęzycznego, który w sposób płynny będzie w stanie przechodzić od zajęć prowadzonych w języku polskim do zajęć prowadzonych w języku mniejszości, z uwzględnieniem stopnia znajomości języka mniejszości wyniesionego przez dziecko z domu rodzinnego.

Jeśli z powodu zbyt małej liczby zgłoszeń lub braku odpowiednio przygotowanego nauczyciela nie jest możliwe zorganizowanie w przedszkolu nauczania i wychowania przedszkolnego w języku mniejszości, dyrektor przedszkola przekazuje listę zgłoszonych dzieci organowi prowadzącemu przedszkole, który - uwzględniając miejscowe warunki komunikacyjne - organizuje zespół międzyprzedszkolny. Ta forma organizacyjna (analogiczna do międzyszkolnych zespołów nauczania języka mniejszości) została wprowadzona z myślą o najmniejszych społecznościach mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce, które z powodu małej liczby dzieci nie mają możliwości korzystania z nauki języka mniejszości organizowanego w ramach nauczania i wychowania przedszkolnego w przedszkolu.

Liczba dzieci w zespole międzyprzedszkolnym nie może być mniejsza niż 3 i większa niż 20. Wymiar zajęć w języku mniejszości lub języku regionalnym w zespole międzyprzedszkolnym wynosi 3 godziny (zegarowe) tygodniowo.

2. Istnieją przedszkola, w których co prawda zorganizowano na wniosek rodziców zajęcia w języku mniejszości, jednak zamiast minimalnych 4 godzin zegarowych tygodniowo prowadzi się zajęcia skrócone w wymiarze 4x30 minut, a nawet jeszcze krótsze, zapominając, że zajęcia w języku mniejszości to nie tylko zajęcia dydaktyczne, ale także i wszystko, co normalnie odbywa się w przedszkolu, czyli 1/5 czasu ~ swobodna zabawa, 1/5 czasu - pobyt na powietrzu; 1/5 czasu - zajęcia dydaktyczne, 2/5 czasu - czynności opiekuńcze.

Przepis § 3 ust. 1 pkt 3 przywołanego rozporządzenia stanowi, że w przedszkolach lub oddziałach przedszkolnych, w których wychowanie i nauczanie jest prowadzone w języku polskim, czas przeznaczony na prowadzenie zajęć w języku mniejszości wynosi cztery godziny tygodniowo (w rozumieniu godzin zegarowych).

3. Czy w oddziale przedszkolnym, w grupie 3-4 latków, w której więcej niż 7 rodziców złożyło wnioski o prowadzenie zajęć w języku mniejszości, dyrektor ma obowiązek zorganizować osobne zajęcia (4x60 min.), czy też może połączyć te maluchy z grupą 5-6 latków, ale co w przypadku, kiedy po połączeniu grup liczba przekracza 25 osób? Dyrektor przedszkola może łączyć w grupie dzieci 3-4 letnie z dziećmi 5-6 letnimi, jeśli przemawia za tym poziom rozwoju i umiejętności dzieci. Grupa łączona nie powinna jednak przekroczyć 25 dzieci.
4. Zgodnie z § 2.1.3. rozp. z dnia 14 listopada 2007 r. wniosek o objęcie ucznia nauką języka mniejszości dotyczy odpowiednio całego okresu, na który dziecko jest przyjmowane do przedszkola oraz okres całego okresu nauki ucznia w szkole. Czy uczeń ma prawo zrezygnować z nauki j. mniejszości w czasie trwania danego etapu edukacyjnego?

Przywołany zapis należy rozumieć w ten sposób, że przedszkole zapewnia prowadzenie zajęć nauczania i wychowania przedszkolnego w języku mniejszości przez cały okres, na który dziecko jest przyjmowane do przedszkola, a szkoła zapewnia naukę języka mniejszości przez cały okres nauki ucznia w danej szkole.

Oznacza to również, że rodzice nie muszą ponawiać składania wniosku w kolejnych latach pobytu dziecka w przedszkolu i nauki ucznia w danej szkole.

Nie oznacza to jednak, że rodzice, którzy składają wspomniany wniosek na zasadzie dobrowolności, nie mają prawa - z przyczyn sobie wiadomych - do zmiany swojej decyzji i wycofania wniosku w dowolnym czasie.

5. Czy w związku z minimalną ilością godzin nauki języka mniejszości na każdym etapie edukacyjnym (290 godzin) należy złożyć deklarację wyłącznie przed rozpoczęciem etapu edukacyjnego, dyskwalifikując tym samym możliwość złożenia deklaracji przed rozpoczęciem drugiej lub trzeciej klasy na danym etapie edukacyjnym? Jeśli istnieje możliwość złożenia deklaracji przed rozpoczęciem drugiej lub trzeciej klasy na danym etapie edukacyjnym, to jak wobec tego należy rozplanować minimalną ilość przeznaczonych godzin na realizację podstawy programowej języka mniejszości do końca trwania etapu edukacyjnego.

Liczba godzin przeznaczonych na naukę języka mniejszości zależy nie tylko od etapu edukacyjnego, ale również od sposobu jego nauczania (§ 8a, ust. 1, 2, 3 i 4 przywołanego rozporządzenia). Minimalny wymiar godzin nauki języka mniejszości wynoszący 290 godzin w okresie nauczania właściwym dla danego typu szkoły dotyczy szkół i oddziałów z dodatkową nauką języka mniejszości.

Rodzice składają wniosek w sprawie udziału ich dziecka w zajęciach służących podtrzymywaniu jego tożsamości narodowej i kulturowej przy zgłaszaniu dziecka do

szkoły albo w toku nauki w szkole w terminie do 30 kwietnia (§ 2 ust. 2 pkt 2). Rodzice mogą zatem podjąć decyzję o udziale ich dziecka w omawianych zajęciach w kolejnych klasach na danym etapie edukacyjnym.

Rozplanowanie liczby godzin przeznaczonych na naukę języka w poszczególnych klasach danego etapu edukacyjnego należy dostosować do uczniów uczestniczących w tych zajęciach od początku etapu edukacyjnego. W przypadku ucznia, który dołączył do tych zajęć w toku nauki, należy - jeśli zachodzi taka potrzeba - podjąć działania wspomagające w celu wyrównania poziomu wiadomości.

6. W szkole podstawowej rodzice podpisują deklaracje uczestnictwa w zajęciach j. niemieckiego jako języka mniejszości narodowej, niestety w naszej szkole nie wszyscy rodzice taką chęć wyrażają. Moje pytanie, co z uczniami, którzy nie uczęszczają na lekcje j. niemieckiego? Czy mogą oni uczestniczyć w tych zajęciach, gdyż język niemiecki wchodzi w siatkę godzin i zdarza się, że nie ma innej możliwości, ponieważ musieliby mieć tzw. okienko, co w szkole podstawowej jest niedopuszczalne.

Jeśli rodzice nie złożyli wniosku, należy rozumieć, że nie wyrażają woli, aby ich dzieci uczestniczyły w zajęciach służących podtrzymywaniu ich tożsamości narodowej, językowej i kulturowej.

Dyrektor szkoły umieszcza zajęcia z języka mniejszości oraz nauki własnej historii i kultury w szkolnym planie nauczania, kierując się liczbą zgłoszeń oraz uwarunkowaniami kadrowymi i lokalowymi. Jeśli zajęcia z tych przedmiotów zostały umieszczone w środku zajęć szkolnych, a nie na pierwszej lub ostatniej godzinie, szkoła jest zobowiązana zapewnić opiekę lub inne zajęcia wychowawcze uczniom, którzy w tych zajęciach nie uczestniczą analogicznie jak w przypadku innych zajęć edukacyjnych, które stają się obowiązkowe dla ucznia z chwilą złożenia wniosku.

7. Czy zajęcia języka mniejszościowego muszą być ujęte w siatce godzin? W jednej szkole w okolicy zaistniał problem z tym związany. Uczniowie kończą zajęcia po 7 lekcjach i wtedy też autobusy rozwożą ich do domów, a dyrekcja tłumacząc się, że nie ma już gdzie tego j. mniejszościowego upchnąć, organizuje go na godzinie 8. Będąc świadoma tego, iż większość uczniów nie ma zagwarantowanego powrotu do domu po 8 lekcji. Czy organ prowadzący powinien tym uczniom zapewnić powrót?

Zajęcia z języka mniejszości oraz własnej historii i kultury muszą być umieszczone w szkolnym planie nauczania.

Uczniowie, którzy uczestniczą w zajęciach z języka mniejszości umieszczonych na ostatniej godzinie w planie na dany dzień, muszą mieć zagwarantowany bezpieczny powrót do domu na ogólnie przyjętych zasadach.